

TELEGRAFULU ROMANU.

N^{ru} 97. ANULU XX.

Sabiu, in 315 Decembre 1872.

Telegrafulu ese de done ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

tru celelalte parti ale Transilvaniei s pentru provincie din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru int'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, 2 Decembre.

Diu'a onomastica a Escelentiei Sele Prea sântitului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu.

Sabiu, 30 Novembre.

Impartesindu cetitoriloru nostri in nrulu trecutu pre scurtu festivitaea aceste dila din presera si diu'a de astadi, revenimu, conformu promissionei ce amu facutu, ca sa espunemu unele detaiuri interesante si demne de a fi cunoscute mai departe de periferia cetatiei in carea s'a petrecutu.

Dupa servitiulu ddiescu de ser'a (in'29 Nov.) la care a luat parte cu P. Archimandritu si Vicariu Archiepescu Nicolau P o p e 'a in frunte membri preoti ai Consistoriului archidiececanu, corpulu profesori-loru dela Institutulu nostru teologicu-pedagogicu si preotulu c. si reg. garnisone de aici, la care fu de fatia afara de tinerimea dela mentionatulu institutu, si dela alte institute de aici si inteligenti'a nostra precum si comercianti de ai nostri si alti cetatieni romani, — ne despartiramu spre a ne revedea productiunea anuntiatu prin unu programu, (vedi nr. tr.) la care era adausa si invitarea din partea eleviloru mentionatulu institutu. La tempulu fipsatu ne si intalniremu in numeru si mai mare in sala cea mare a Seminariului, barbati si femei, betrani si tineri, din Sabiu si giuru, fara de deosebire confessionale, incatu spatiu'sa sala aru fi trebuitu sa fia de trei ori asi'a de mare ca sa cuprinda pre toti cati doriau sa asiste la productiunile arangiate in onorea onomastice P. nostru Archieppu si Metropolitu.

Si cantarile corali, solo, cuventarile si declamationile fura primite cu caldure aplaudari, caci ele in adeveru au fostu intocmite si esecutate asi'a incatu au potutu fi decore pentru o di festiva. Catu pentru cuventari ne vomu adoper'a a le face prin foisiora nostra cunoscute si acelui publicu, carele n'a potutu lua parte dimpreuna cu noi la solemnitatea din presera dilei onomastice a Archipastoriului uostro. Dupa finirea productiunei, cu multiami-

rea in inimi, oglindata pre fetiele tuturoru, ne despartiramu gratulandu-ne reciprocu pentru ca ne-a invrednicitu Dumnedieu a serba si in anulu acest'a diu'a acest'a dorita pentru fia-care romanu bine-simtiloriu

Astadi de tempuriu biseric'a din cetate era plina de unu publicu frumosu si numerosu. Ca si in presera se celebra acum st'a liturgia, se celira rugaciuni din genunchi pentru fericita si indelung'a vietia a Presantitului Parinte Archieppu si Metropolitu Andreiu.

Dupa st'a liturgia membrii Ven. Consistoriu archidiececanu, corpulu profesorale, inteligenti'a nostra din locu, comercianti si cetatieni se intrunira spre a merge in corpore la Escelenti'a Sea Presantitulu P. Archiepiscopu si Metropolitu si felicitandu-lu pre acest'a de a-si depune omagiele fiesci inaintea preiubitulu Parinte sufletescu. Spre marea bucuria a tuturoru Escel. Sea avu bun'a vointia a primi acestu fiescu semnu de iubire, pre langa tota starea sanetatiei sele inca nu pre deplinu restaurata. Cuvintele conducatorului P. Archimandritu N. P o p e 'a, prin cari au datu expresiune simtiemintelor de omagiu fiescu si de o felicitare fiescu in acesta di solemn'a au fostu unu echo esitu din inimile tuturoru.

Escelenti'a Sea miscatu, in cuvinte de unu adeveratu parinte sufletescu, pline de invelitura, a respunsu multiamindu mai intaiu lui Ddiu, caci acum dupa doi ani ierasi i fu cu putintia, ca nu numai cu sufletulu dara si cu trupulu sa se veda in mijloculu fiiloru sei sufletesci si postindu la toti in genere si in specie totu binele impartasi binecuvantarea Sea Archieresca.

Cu acest'a se fini festivitaea, carea sa dea celu Atotopoternicu sa o serbamu cu bucuria la multi, multi si fericiti ani!

FOISIORA.

Cuventarea

rostita cu ocaziunea festivitatiei din 30 Nov. a. c. in Seminariulu nostru archidiececanu adeca la diu'a onomastica a Escel. Sele P. Archiep. si Metropolitu Andreiu Baroru de Siagun'a — de Simeonu Popescu cler. in an. III.

Motto: Nu te teme turma mica, ca bine a voitu tatalu vostru sa dea voue imperati'a. Luc'a c. 12 v. 32.

Fia-care poporu, ce a leganatu si legana inca acestu rotogolu, si-a avutu si 'si are geniulu seu, angerulu seu paditoriu. Fia-care poporu si-a formatu acestu angeru, si-a datu directiune actiunei si esistentiei sele. Si dupa cum a fostu de bine nimerita acesta cale, pre carea sa apuce, dnpa cum si-a alesu pre acestu angeru conducatoriu: asi'a i-a fostu si vieti'a.

Ici vedemu unu poporu, alu carul'a ingeru paditoriu a fostu arm'a, sabia, dara dupa cum este scrisu: „totu celu ce porta sabia, de sabia va mori“ (Mat. c. 26. v. 52) — acelu poporu fu mare, fu potervicu numai atat'a catu a statu sabia lui neruginita. A ruginitu sabia, a ruginitu si marirea lui, si amintirea lui s'a stersu dintre cei vii.

Colo vedemu unu altulu, care si-a alesu de geniu forti'a si sciinti'a, sabia si cuventulu. Acestu geniu l'a radica la o gloria dupla: arm'a i-a castigatu putere, materia, cultura, sciinti'a i-a datu lumina. Dara scrisu este: „sciinti'a sumetiesce, iera dragostea didesce“ (I Cor. c. 8 v. 1). Dragostea i-a lipsitu ca sa-lu pota zidi, sciinti'a l'a sumetit, arm'a a ruginitu, bratielu s'au molesitu, forti'a a decadiutu, si cu dens'a a caditu si materi'a: a peritu popo-

ru remanendu-i numai lumin'a, ca o aurora la apunerea soarelui. Totu ce a remasu din glori'a greciloru si a romaniloru antici este acea aurora, carea ne aduce aminte, ca ei au stralucitu odata intre alte popore, dara au stralucitu si au apusu. Totu ce ne-a remasu dela densii este cuventulu, este marele loru spiritu, carele va fi pentru tote vecurile nemoritoriu.

Romani de astadi, ca poporu, au trebuitu si trebuie sa-si aiba geniulu seu. Si care aru fi ore acestu geniu, carele in decursulu atatoru vecuri? fatale, in cari atatea popore venira si perira prin aceste tieri, lu a condusu prin mijloculu tempestelor, l'a dusu la limanu scapandu-lu de perire? Acestu geniu, acestu angeru custode a fostu si este religiunea, biseric'a lui.

Acesta religiune, adeveratu pura, primitiva, a sustienutu limb'a romanului, vieti'a lui, si pre langa tota vitregitatea temporiloru si cultura lui, intielegu mai multu cea morale, cultura animei, carea este coron'a cea mai frumosa, ce pote infrumetia pre unu individu, si apoi pre o natiune. Pentru ca cine nu scie, ca biseric'a roman'esca coprinde in sine limb'a nationale si adeverat'a civilisatiune, adeverat'a cultura, ca a costatu torenti de sange pre Europ'a esita de sub arpile acestai ingeru aperatoriu, acestei biseric'i primitive.

Tota civilisatiunea, tota cultura adeveratu morale la carea a ajunsu Europ'a prin atatea sacrificie, totu ce are ea bunu si frumosu, a fostu in biseric'a nostra inca dela inceputulu vietei sele. Tota marirea, tote principiele cele salutarie ce le adopta lumea asi'a numita civilisatu, le-au avutu romani cu multe sute de ani inaintea ei, sfirmu inca odata ca le-au avutu, pentru ca au avutu religiunea loru, ingerulu loru paditoriu. Acestu suntu geniu, in tempurile cele gale si amenintatiore in-

Desbaterea legei pentru capital'a Ungariei si in specialu §§, prin cari se normedia limb'a desbateriloru in municipalitatea acesteia a provocatu alarma in o parte considerabile a pressei nemtiesci de dincoaci si de dincolo de Laiti'a. Ca raportatori de fapte intemplate noi nu ne vomu pune sa facemu sentintia pro seu contra, pentruc'a deca cum-va se face elementulu germanu din Buda-Pest'a prin §§ legei respective vre-o nedreptate, acest'a se intempla cu consimtiementulu, ha conlocrarea capitalei, respective a reprezentantiloru ei, de alta parte, noi nu gasimu in alte parti pre nemti mai loiali fatia cu alte nationalitati. Ceva interesantu este inse a sei cum se esprima foile alarmate asup'a afaceri cestionate. „Fr. Bltt“ din Vien'a intr'unu articulu de fondu dice intre altele: „A buna sema credu sbieratorii magiari, cari nu potu vedea cetationismulu nemtiescu din Buda Pest'a, ca au seversitu o fapta mare istorica, candu oprescu acelui cetationismu a se consulta in limb'a lui materna in venitoriu despre binele si necasurile eomunei, asia dara si despre alu seu propriu.

Prin unu mandatu dictatu de fortia se intielege ca aru trebui, ca dupl'a capitala sa devina magiara. Acest'a inse nu se va intempla. Cu catu va cresce Pest'a mai tare, cu atat'a si fisionomi'a ei va deveni mai nemtiesca. Industri'a nemtiesca si banf nemtiesci au intemeiatu capital'a Ungariei si in decursulu unu tempu relativu scurtu o au facutu ceea ce este ea astadi: unu emporiu hogatu de negotiu si comunicatiune. Si ceea ce se dice despre Pest'a se pote dice despre celelalte cetati a le pustelor si stepeloru tieri. Asia e, in intielesulu propriu alu cuventulu cetati nu mai acolo s'au dezvoltatu, unde au descalecatu nemti. Asia suntu: Pojonulu, Raab, Casiovi'a, Temisiora, precandu Seghedinulu, Kecs-kemetulu, Dobretienulu, prelanga tote populatiunea loru cea considerabile magiare, au remasu numai nisco sate mari si murdarie.“

curagia pre stramosii nostrii neincetatu dicendu-le cu ev.: „Nu te teme turma mica, ca bine a voitu tatalu vostru sa de voue imperati'a.“

Acesta este minunea, pre carea multi nu o potu coprinde, ca noi romani, in butulu atatoru nefericiri, totu formamu o natiune plina de vietia, carea rapesce somnulu dulce alo inimiciloru ei. Acest'a este minunea ca noi n'amu disparutu cu celelalte popore ce ne coplesira pentru ca scrisu este: Utati-ve la nemurile cele din inceputu, si vedeti cine a nadajouitu spre Dlu si s'a rusinat, seu cine a petrecutu in frica lui si a fostu parasitu, seu cine l'a chiamatu pre elu si a fostu trecutu cu vederea? (Iis. f. sir. c. 2 v. 10).

Au fostu tempuri, si inca forte dese, si in decursu de sute de ani, candu stramosii nostrii adusi mai la desperatiune eschiamau cu Psalmistulu (pr. 79 v. 9—16) „Vi'a din Egiptu ai mutat, gonit'ai nemurile si o ai rasaditu prea ea. Ieta ai facutu inaintea ei si ai saditu radacinele ei, si au umplutu pamentulu. Acoperit'au muntii umbr'a ei, si mladitiele ei cedrii lui Ddiu. Intins'a vitiele sele pana la mare, si pana la riuri odraslele sele. Pentru ce ai sorpatu gardulu, si o culegu pre ea toti cei ce trecu pre cale? O a stricatu pre ea vierulu din padure, si porcolu selbatecu o a pascutu pre ea. Ddienu poteriloru intorcete dara si canta din ceriu si vedi, si cercet'za vi'a acest'a pre carea o a saditu drept'a tea, si o seversiesce pre ea.“ In acele impregiurari inse ingerulu custode i incuragia dicendu-le: „Nu te teme turma mica.“

Si candu se parea ca cup'a suferintiloru e in periclu sa se verse, candu nu mai era nici o sperantia in venitoriu, candu acestu nou Israilu — 'si plangea necasulu cu cuvintele: „Aduti aminte Dne, ce s'a facutu none, privesce si vedi ocar'a nostra mostenirea nostra s'a mutat la straini, casele nostra

— cercându se adreseze o suplica Metropolitului din Blasiu, carea o decopiasse de pre unu conceptu celu primise numai atunci prin o epistola, probalmenté idn Blasiu.

Lucrulu adeca se intemplase asia: elu inca cá clericu de anu. I dupa promisiunile avute dela Capitularii Blasiului a cercatu sa se convinga despre probabilitatea celorlalte promisiuni, luându-si ocaziune a face o veduta chiaru Metropolitului Vancea.

Dorinti'a-i succese de minune. (Sa ne ierte Esc. Sea Metrop. gr. cat. ca noi nu amu fortiatu pre respectivulu sa ne spuna, ci densulu de buna voia a marturisitu aceste mai multora colegi ai sei din institutul nostru) vorbindu-se despre 'mai multe celea, a ajunsu discursulu si la obiectulu de carele se interesá tinerulu nostru, carele — cá sa se faca lumina preste poveste — spunemu ca este Teodoru Stavila fostu clericu in an. III. Aici Esc. Sea Vancea, precum spune acelu, ia descoperitu cu tota afabilitatea, se intielege confidentiale: „cumca S. Sea s'aru aflá ori-cándu prea aplecatu a oferí ori-cáruu tineru, ce aru voi sa tréca dela neuniti in sinulu sántei biserici gr. cat. parochi'a ce-si va alege dintre câte-i stau la indemána cá vacante, numai din adeverat'a dorintia ce aru avé cá sa póta cuprinde in sinulu bisericii gr. cat. cátu de multi tineri, cari pâna acum inca nu suntu de credinti'a ei cea mantuitória.

Ne indoiamu ce e dreptu despre adeverulu acestora, audite chiaru din gur'a tinerului Teodoru Stavila, inse evenimentele ce se intempla intre noi si fratii gr. cat. ne facu sa le credemu.

Bá avemu deplina convictiune ca este adeveru si despre aceea ce se relatéza din Blasiu despre categoric'a declarare a dlui Metropoliu Dr. Vancea inaintea clericiloru si cu alte ocaziuni ca scopolu sántiesco midilócele si asiá sa lucre toti din toate poterile si cu toate mijlócele spre a câstigá cátu de multi ortodocsi pentru unatia.

Pentru cá sa nu ne rămána necunoscuta nici suplic'a disului clericu, celu pucinu un'a — căci scrisese dóne, iéta o lasámú sa urmeze aici, cá sa o véda ori si cine si sa judece oa óre nu se vedu aici ghiarele tuturor, celorlalte ce o au casionatu, si

rupt'a-i saculu meu, si mai incinsu cu veseli'a“ (Ps. 29. v. 12). Sér'a s'a salasluitu plângere, dimini'ti'a bucuria; pentru aceea cáutati Dlui toti cei curvosi ai lui, si ve marturisi'ti pomenirei sántieniei lui. (Ps. 29. v. 5, 6).

Anulu 1846 erá anulu, dela carele aterná venitoriulu unei natii. Si, mare esti D-ne! Si minunate suntu dispusetiunile tale! Inaltia-te-voiu D-ne, ca m'ai redicatu si n'ai veselitu are vrasmasii mei asupr'a mea. (Ps. 29. v. 1). N'ai veselitu pre vrasmasii natiunii mele, ci aceste'i a ai transmisu pre alesulu teu, carele in mán'a sea póta fismur'a vietiei, cu inscriptiunea: „Noptea a trecutu, iéra dia'sa a apropiatu: sa lepadámú dara lucrurile intunerecului si sa ne imbracámú cu arm'a luminei (Rom. c. 13 v. 12), carele cându si-a inceputu gigantic'a sea activitate, a strigatu tempului: „Pána aci e trecutul, de aci e venitoriulu.“

A descrie nenumeratele fapte ale acestui transmisu alu provedintiei, aru insemná a descrie progresulu facutu de románi in tempu de 26 ani, aru insemná a descrie istoria románilor din anulu 1846 pâna in presente, cáci:

Nu e lupta unde elu n'aru fi bravatu,
Nici triumfu la care n'aru fi meritatu,

(Z. Boiu.)

ceea ce limb'a mea nu póte, fiindu prea debile, si afara de aceea nefiindu aci loculu.

Sa-mi permiteti dómneloru si dloru, cá facia cu obiectulu festivita'tiei noastre, carele ne face atâtu de ferici'ti, si numai cându cugetámú la meritele, ce suntu impreunate cu densulu, — sa ve punu inainte judecat'a adusa asupra-i de unu barbatu distinsu prin pusetiunea sea sociale, inse strainu de convingerile si principiele Archipastoriului nostru, cu carele amu convenitu nu de multu.

Acelu barbatu, venindu vorb'a de marele nostru Archipastoriu intre altele dise: „Cunoscú pre Metropolitulu Siagian'a inca de cându erá june. I-amu urmatu politic'a din pasu in pasu, si pre lángá toate ca i-amu fostu adversariu, atâtu din punctu de vedere nationale, cátu si religionariu, totu-si amu fostu si sum silitu a me plecá inaintea lui, pentru ca, ceea ce a facutu elu, nu suntu faptele unui omu singuratecu, ci a unui seclu, séu dóra si mai multu. Cáci: biserica neunita cându a venitu densulu erá aprópe nula facia cu cele-lalte biserici; acum inse

ca óre convingerea adeverata a fostu caus'a trecerei clericului Teodoru Stavila, pre carele dupa cum amu auditu lepadandu-lu noi in urm'a faptului, Metropolitulu Vancea l'a primitu cu cea mai mare caldura, ori ca numai parochi'a Orsiov'a din tractulu Sz. Reginului, promisa inca din véra — dupa cum se spune — de unu canonicu din Blasiu.

Iéta acea suplica:

Escelenti'a Vóstra Prea Luminate si Prea sántite Dómne Archi-Episcópe si Metropolit!

Totu ce face omulu, trebuie sa tréca pre dina-intea tribunalului internu, si dela valórea faptei inclinata spre bine séu ren depinde si fericierea lui, liniseea in conscientia; dara, cându se vede omulu legatu de unu ce, cu carea nu se póte amalgamisá si impecá se afla in pusetiune destulu de trista, si conscientia lui nu e liniscita pâna cându se afla in si sub acelu Ce, de carea nu se póte alipi.

Escelenti'a! Absolvându gimnasiulu gr. cat. din Blasiu, de-si amu fostu si sum pâna in presente de confessiunea gr. orietale, totu-si amu asistatu mai la toate órele destinate pentru st. religiunei, principiele si dogmele st. biserici unite au aflatu echou in anim'a mea, si au prinsu radacini in internulu meu; — dupa absolvare m'amu dedicatu statulu clericulu, amu imbracisiatu carier'a de a fi lucratoriu in ví'a Domnului, fiindu ca spre aceea amu cea mai mare vocatiune, de-si e o sarcina fórté grea, déca preotulu voiesce a fi in culmea misiunii sele. — De presente me afla inca la studiulu teologicu si inea in anulu celu de pre urma, amu studiatu dogmele bisericii orientale, amu cetitu cu mare atentiune st. scriptura si din câte mi-amu câscigatu, si amu potutu cuprinde cu mintea inca prin gimnasiu, m'amu convinsu, ca dogmele st. biserici unite suntu cele adeverate, si ca principiele st. biserici cat. suntu ale bisericii primitive. Acest'a e caus'a de nu-mi este conscientia liniscita fiindu ca cu dogmele si principiele bisericii orientale nu me potú impacá si amalgamisá. Inse me consoléza speranti'a ca voiu fi primitu in numerulu acelor'a, cari suntu archi-pastoriti de Escelenti'a Vóstra, cari ve suntu fii spirituali, si prin acésti'a voiu fi

mai ca nici o biserica din Austria nu are prospecte mai imbucuratórie cá biserica condusa de densulu?

„Acést'a o dicitu numai fatia cu biserica din punctu de vedere constitutionale, dara ceea ce face culme politicele sale sanetóse este clerulu. Elu a sciutu si scie ca numai unu cleru caltu póte sustiene natiunlitatea romána, a sciutu si scie influinti'a cea mare a clericulu asupr'a poporului. Ochiulu seu celu ageru a vedutu destulu de bine ca singuru clericulu a sustienutu pre románu, cá románu, pre cându mirénuulu cultivatu — respectu esceptiuniloru mai nóue — a imbracatu atila si cisme cu pinteni unguoresci.“

„Siagian'a este barbatulu, despre carele nu sciu sa dicitu, ca a fostu creatu pentru acestu seclu, séu ca elu a creatu acestu seclu pentru románi.“

„De unu tempu incóce, retragendu-me din naluclirile lumei sum cosmopolitu per excelentiam, ducu o viétia privata liniscita, marginindú-me a urm'a si admirá faptele barbatiloru mari, între cari — dupa parere mea celu dintáu e Metropolitulu Siagian'a.“

Aceste suntu cuvintele unui strainu, cari caracteriséza de ajunsu pre acelu, alu cărui nome mi-a datu ferici'ta ocaziune a me aflá in aceste momente placute inaintea dvóstre.

Nici odata nu potemu veni la adeveru fára numai ascultându si parerile strainiloru neinteresati. — Si aci suntemu — afirmu cu tota securitatea la lumina adeverului, pentru ca déca vomu atinge numai unele fapte ale desu-laudatului nostru Capu bisericescu, atunci plecându-ne capulu cu respectu, vrendu nevrendu, suntemu siliti a dá dreptu cáruutului strainu, despre carele mi-amu luatú libertatea a ve vorbi.

In 1846, cându acestu transmisu alu provedintiei, luá frénele guvernárii bisericii noastre, abia aflá atât'a locu unde sa se scutésca de ventu si plóia, altu ce-va nimicu. Totu ce avea episcopi'a respective biserici'a nostra in acelu tempu, erá unu edificiu prea modestu, pentru resiedinti'a episcopé-sca, trei fonduri mici, cari erau si nu erau.

Dara vointi'a tare, zelulu si abnegatiunea adeveratului pastoriu alu lui Christosu, din nimicu'ca asiá dicendu, cá din pamento, procurá pre séma biserice-i aci in Sabiu unu numeru frumosu de edificii, alu căruru pretiu se urca preste 100,000 fl. v. a. pre lángá aceste puse basa la vre-o 10 fundatiuni: fund. biserice-i catedr., Franciscu-Iosefina, Semina-

liniscitu in conscientia mea, iéra in urma se potú esclamá cu st. Apostolu Paulu „Lupta buna m'amu luptatu, curgerea amu plinitu, credinti'a amu paditu“ II Tim. 4. 6.

Fiindu-mi parinti inaintati in etate, m'a gárboviti de numerulu aniloru, si cam scapatati materialmente sperându cu mine pâna la absolvarea gimnasiului si avendu de a se mai ingrigi de altii pre acasa in numeru de 7 tota speranti'a si o punu in mine, sperându ca le voiu intinde mána de ajutoriu in adencile betránétie, inse cá sa nu-i insielu in speranti'a ce si o punu in mine, si cá eu sa-mi potú implini aceea sánta datorintia se recere, cá sa fiu aprópe de densii, cá ori si cându sa le potú ajudá, de aceea cadu inaintea Escelentiei Vóstre cu umilita suplica, cá sa ve indurati grátiosu — de va fi posibilu — a-mi conferi vacant'a comuna bisericesca Orsiov'a din tractulu Reginului-sasescu, căci acolo asiú fi aprópe de iubitii mei parinti, si caus'a pentru carea, acum si nu la tempu cetezu a me apropiá de Escelenti'a Vóstra cu umilit'a suplica este, ca eu amu fostu incátu-va ajutatu de unu bunu crestianu sub conditione cá la tempu sa-i fericescu in casatoria o fica; acum inse dice, ca, déca voiu fi asecuratu din partea Escelentiei Vóstre de respectiv'a parochia sen alt'a de clas'a acelei'a si va tiéna paróla, la din contra 'si va calcă-o, dara prin perderea aceea, asiú patimi materialmente greu.

Déca Escelenti'a Vóstra ve ve-ti indurá grátiosu a-mi conferi respectiv'a parochia — Orsiov'a — vorbindu si chiamându-me inca in véra unui din comitetulu parochiale, eu din parte-mi solenolu me promitu a face — cându starea materiale mi va permite — unu daru sántei biserice, iéra pâna atunci, si dupa aceea me voiu încercá a reintórcé la sánt'a unatia pre cáti voiu poté prin cuventulu adeverului.

Tare sperându, ca vécea si rogarea mea nu va fi cá acelni ce striga in desiertu, si acceptându rezultatu mángaitoriu si favoritoriu pentru venitoriulu meu rămánu

Alu Escelentiei Vóstre supusu fiu spiritualu.
Sabiu in 30/18 Nov. 1872.

Teodoru Stavila
Teologu an. III.

riului archidiece-sanu, dascaliloru, bisericeiloru seacre, pantasiana, preotiésca, Archiepiscopé-sca, tipografie, Consist. archid., scolaru, si alu scólei din Saliste. La aceste adauge asecuratiunea vietiei sele cu 100,000 fl. v. a. si ajutoriulu dela statu, carele inca lu avemu in urm'a energicele staruinte a barbatului nepretiiutu.

Aceste suntu fapte, cari ne punu in nímire, si ne silescu a dá dreptu betránului strainu, ca adeca „se paru a nu fi faptele unui omu singuraticu, ci ale unui seclu, séu dóra si mai multu.“

Aceste inse, pre lángá tota marimea loru nímítórie, suntu numai o parte mica din fruptele oste-neleloru sale.

In anulu 1850, cându inca ne aflámú in stare de asediu, acestu mare barbatu deschide calea sinodale a bisericei nóstre.

Fruptele sinódeloru nóstre suntu atât'a de mari, incátu sum prea puteriu cá sa me încercu a face numai o mica descriere.

Constitutiunea bisericei nóstre, desgropata de marele nostru Archipastoriu pre calea sinodale, escita gelosi'a stramosiloru.

Literatur'a bisericei nóstre scósa la lumina de densulu stórcé admiratiunea tuturor. Iéra diaman-tulu celu mai pretiosu din nemoritórea-i diadema de fapte mari, este: „Reinvierea Metropoliei nóstre la an. 1864.“

Aceste suntu fapte, cari forméza una monumentu:

... . aere perennius,
Regalique situ pyramidum altius,
Quod non imber edax, non Aquilo impotens,
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum seiers, et fuga temporum.

(Hor. Ode XXIV v. 1-5.)

Iéta ilustra adunare in termini prea scurti si prea scéci numai unele din faptele acelu'a, pentru carele, radicându-ne cu totii rogatiunile fierbinti cátra celu Prea Inaltu, din adenculu animei sa cerem: Dóicuлу poteriloru, tesaurulu induráriloru, cel'a ce in decursu de 17 seculi ti-ai intinsu mán'a tea poter-nica asupr'a acestui non Israilu, scapându-lu de per-rire, precum te-ai induratu prin ingerulu teu a vesti si lungi lui Iesechi'a anii vietiei sele: asiá indura-Te si longesce anii transmisului Teu, spre preamarirea numelui si fericierea poporului ce a trecutu prin atá-tea suferintie, fára de a se abate dela credinti'a in sántele invetiaturi ale cerescului teu fiu.

Fratiloru de pre la Blasiu, si cei ce ve tieneti de Blasiu, si ve aflati predomniti de atari pasiuni, aru fi mai bine sa ve lasati de aceste apucaturi, aru fi mai bine ca sa ve interesati mai multa de caus'a nationale, decatu de scopurile iesuitice, si sa ne lasati in pace, precum ve lasamu noi pre dvostra, sa nu mai amblati cu proselitisme si propagande de aceste, caci a trecutu tempulu acestoru-feliu de Geschäfturi; acum e seclulu lumineloru. Acum nimenia altulu nu se mangesce cu alstu-feliu de lucruri, decatu numai ruginitii si fanaticii iesuiti urgisiti de tota lumea; apoi noi credemu ca acest'a este chiaru si spre stricarea bisericeii vostre, de ore-ce noi credemu ca cu manieri ca acestea casunati, cea mai mare nemultiamire insasi tenerimeii vostre, carea aru meritá favorulu, ce fara de ratiune lu dati gunoierulu lepadate de noi; credemu si aceea ca e periculosu a-si inmultu cine-va turm'a cu oi ráiose.

Intorceti-ve mai bine tote poterile contra periculeloru, ce ne amenintia din alte parti, caci de secaru mai multu ve-ti folosi poporulu románu, decatu cu ur'a si coruptiunea ce propagati intre noi.

X.

A g n i t ' a , in 27 Decembre 1872 v.

Domnule redactoru! Credu ca nu ve voi vatemá patienti'a déca acum me vedu si eu necesitatu a vorbi despre unu obiectu care atátu in stimatulu dv. dívariu cátu si in „Gaz. Tr.“ si capela expresiunea dorita, care insa nu fu dupa cuviintia destulu de deslusitu.

Voiu a intielege sub acestu obiectu essential'a schimbare in timbrarea harghieloru si tacsarea deliberatelor foruriloru biserico-judecatoresci gr. or. dupa dispositiunile art. de lege XXIII §. 19 din anul 1868, prin care asiá dicendu cu radical'a s'a suspendatu tote dispositiunile de pre tempulu absolutismulu privitoare la scutirea esibiteloru si deliberatelor scaaneloru protopresviterale de timbru si tace.

Amu cetitu in dívarie cumca organele financiare au aberatu dela intentiunea legislativei, candu au supusu deliberatele foruriloru protopresviterali dupa „T. P.“ 103. D. lit. d. seu dupa nou'a colectiune ministeriale „T. P.“ 48. D. lit. d. tacsarei dírepte la perceptoratele regio cu cáte 12 fl. v. a.

Si noi suntemu de aca convingere, ca déca trebuie sa se taceze acestea deliberate, pre bazea legei positive prin analogia sub-statulu deliberateloru protopr. cu despositiunile positive privitoare la tacsarea sententieloru civile, numai cu 2 fl. 50 cr. v. a. se potu cu efectu tacsá conformu T. P. 92. lit. d. din legea din 1850 seu T. P. 48. A. din colectiunea cea noua ministeriale. — Alta tacsare mai mare este contra intentiunei legei positive.

Pre candu cercula plángerile partideloru divortiali privitoare la sarcin'a impuseloru in modu nesuferitoriu, prin dívariele patriei, eata ca intra in lupt'a nostra si autoritatele bisericesci ev. de conf. ausb. si anume sinodulu eparchialu ev. numitu „Landeskirchen-Versammlung“, despre a carei'a a VII sesiune dupa „Herm. Ztg.“ din 6 Dec. a. c. nr. 291 reproducemu urmatorele :

„In privint'a oblegamentulu de timbre si tace si procesele divortiale se notéza pre scurtu :

„Biserica nostra (ev.) ca si tote cele-lalte biserici anume si sub tempulu absolutismulu s'a bucuratu de o marginita scutire dela oblegamentulu de timbru si tacele statulu si verosimile din acelu temei, pentru ca statulu n'au platitu singurateceloru bisericeii spre indigitatulu scopu pre judecatorii bisericesci si din acésta cauza nici nu s'au tienutu de competente a cere pentru aceea jurisdictiune pentru care n'au spesatu nici unu cruceriu dela partile litiganti timbru si tace. — Acésta scutire marginita de timbru si tace, cu punerea in lucrare a art. de lege XXIII din anul 1868 s'a alteratu.

„Pentru ca acum (i. e. din aca scutire) aru cresce erariulu de statulu o paguba si credinciosii acelei bisericeii, despre a carei procese divortiale deliberéza judetiele civile aru fi supusa in mesura inecuala unei mai grele contributiuni (ca candu n'aru fi mai cu greu a fi indetoritu a platit judetiele, ca platindu timbru si tacele insa a avea judetiu dotatu din partea statulu) — din partea inaltulu r. n. ministeriu de finantie pre bazea §. 19 alu art. de lege XXIII din anul 1868, s'a estinsu prescriptiunile statulu positive privitoare la timbru si tace si

asupra esibiteloru si deliberatelor foruriloru nostre matrimoniali.

„Consistoriulu nostru provincialu pre langa o detajare speciale a lucrulu, nu au intrelasatu a face pasii necesari la inaltu r. ministeriu pentru delatarea acestoru mesuri. — Insa aceli pasi nu au avutu nici unu succesu.

„Cu tote acestea, luandu-se in considerare acea impregiurare, ca prin acelea mesuri ale inaltulu ministeriu de finantie, prin care se sporescu fara séma spesele jurisdictiunii nostre matrimoniali si se amenintia periculu moralitatei vietiei poporulu, carea demandá, desfiintarea casatorielor destruate seu nefericite, bá chiaru si intereselor de statulu, forulu cercvalu matrimonialu alu Seghisiórei si sinodulu cercvalu alu Mediasiuului, s'a aflatu indemnata a face propunere : ca sinodulu provincialu bisericescu sa ia acésta cauza in mána.“

„Din ecésta cauza sinodulu provincialu bisericescu alu VII au adusa cu unanimitate de voturi urmatoriulu conclusu :

(Landes Consistorium)

„Se indetoresce consistoriulu provincialu culegandu inca unele date restanti, ca acel'a-si sa se adresede in numele sinodulu provincialu cu o rogaminte cátra inaltulu reg. u. corpu legislativu ca acest'a sa bine-voiesca a dá § 19 din art. de lege 23 ex 1868 o interpelatiune, favoritoare atátu intereselor bisericeii nostre cátu si intereselor de statulu.

Scaonulu nostru protopopescu inca pregatesce o petitiune colectiva, prin care se róga de ven. cons. archidiecesanu, ca acel'a ori se conchieme in modu extraordinariu sinodulu eparchialu ori si fara conchiemarea acestui fiindu lucru tare urgentu sa faca pasii necesari, cátra inalt'a dieta cáci respectivele partide apesate prin stricta scótereá executiva a contributiunei ordinare, prin sarcin'a cea grea pusalu acum'a din nou — voru cadea in total'a desnadajdure. —

Franci'a.

(Urmare si fine.)

Pre tempulu candu „comun'a“ erá la potere, din tote orasiile mai mari au venitu la mine barbati de incredere si mi-au disu : „Noi urimu comun'a; dara dechiaru-ne dt'a sinceru : lucr'i ore pentru republica seu pentru monarchia?“ Iera eu amu respunsu : „Adunanti'a nationale este calumniata; ea — ce e dreptu, posede aderinti pasionati ai monarchiei, dara nu conjuratori; eu din parte-mi vi dau parol'a ca voi sustiené republic'a!“ La care dechiaratiune mi s'a replicatu : Noi ti crejemu si astu-feliu ti promitemu ca nu vomu agítá orasiile.“

Acésta a fostu mántuirea nostra. Acum ca avemu o armata tare, póte vorbi totu insulu dupa parereá sea, si a sustiené contrariulu. Dá, eu mi amu datu parol'a atuncea; pre dvostra póte ca nu ve ingagiéda, pre mine inse me ingagiéda. (Aplause alarmatóre in steng'a.)

Eu, vechiulu aderinte alu monarchiei traditionale, amu promis a sustiené republic'a, si mai bine voiu repasi, decatu a nu-mi tiené parol'a si a comite unu actu abominabilu. — Partidele potu sa me lapede ca pre unu instrumentu ne mai folosibilu, eu nu me voi plánge. Déca dvostra a-ti sci cátu de greu mi cadu cele optu-spre-diece ore de lucru pre fia-care dí, mi-ati crede ca n'amu nici o placere si nici unu interesu particulare d'a guverná. — Déca credeti ca interesele Franciei suntu de acordu cu monarchi'a, pronunciati-ve resolutu, si luati poterea. Dara lucrati, face-ti tote — francu si sinceru. (Aprobári in steng'a, tumultu in drépt'a.)

Eu amu fostu monarchistu. Déca astadi sum repuclicanu, caus'a este pentru ca acum'a sum convinsu, cumca republic'a sengura e posibilu. Me intrebati ca de ce me aplauda acésta parte? (arata spre partid'a radicalu.) léta pentru ce. (Aprobare tumultuósa in steng'a.) Nu pentru ca a-si fi intru tote de opiniunea ei, ci pentru ca amu dechiaratu si repetiescu, ca in Franci'a nu e altu ce posibilu de cátu numai republic'a conservativa. — Nu, eu nu aspiru la potere; dara eu vreau sa aparu sinceru si francu nainteá tieriei, si nainteá istoriei. De ecivocitate deci nu mai póte fi vorb'a, caci francheti'a mea a disipát'o.

Déca dvostra poteti face monarchi'a, faceti-o. Déca n'o poteti face, respectati fapt'a : Republic'a impusa de eveneminte. Supuneti-ve! Nepotendu

deci a incungiurá republic'a, vi-amu disu, sa staruimu a o formá conservativa. Eu nu sum omulu politiceii de combatere. Candu pacea publica e perturbata, atunci si eu sum pentru cea mai rigurosa aplicare a poterei; in tempulu de pace inse moderatiunea este necesaria, numai astu-feliu potendu-se linisci tiér'a. „Guvernamentulu de combatere“ este acel'a, care a dusu la perire dejá mai multe monarchii.

Mi se dice : tier'a nu e republicana. Majoritatea numerica insa e. (Aprobare in steng'a, larma in drépt'a.) Eu dechiaru ca candidatii republicani au mai multe sianse de cátu cei-a-lalti. (Aprobare.) Faceti alegerile cu politic'a vóstra de combatere, si ve-ti vedé. Cu politic'a mea alegerile voru fi mabune de cátu ale vóstre. — Acésta e opiniunea mea si — credeti-mi, si a tieriei. (Larma in drépt'a; aprobare in steng'a.)

Numai unu cuventu amu inca pentru a descinde de pre acésta tribuna cu inima liniscita de si nu usióra.

Mi se dice : dea vrei a angagié viitorulu si a apucá pre o cale pre care opiniunile nostre voru fi angagate. — Eu respundu : Nu uitati ca noi suntemu obligati a sustiené republic'a. Necesitatea ni-o impune. Si fiindu ca n'o poteti ignorá, nu este ore mai bine, ca insi-ve sa ajutati a o consolidá?

Mi se facu imputári ca pré adese-ori aparu la tribuna; dara potu-se ore validitá intr'o republica cu capu responsabilu, legi cari intr'o monarchia fara capu neresponsabilu? Pana ce nu posedu dreptulu de veto, trebuie sa-mi aperu principale si politic'a si sa-mi aperu persón'a. Candu m'ati denumitu de presiedinte alu republicei, dóra n'a-ti vrutu sa aveti in mine unu sclavu, o papusia ci a-ti pusu ce-va valóre pre facultátile mele, si déca din candu in candu me supunu vóue, o facu numai in interesulu tieriei. Eu nu pretindu ca sa elaborati o perfecta constitutiune, ci numai ca sa nu sulevati o cestiune speciale, de dupa carea se pitulescu unu votu de neincredere. Déca nu posedu increderea vóstra, spuneti-mi acésta in faccia. M'a-ti face celu mai fericitu omu, déca m'a-ti redá vietiei private si celoru nobili studia, pre cari cu inima atátu de grea le-amu pasesitu.

Ori cum sa fia insa votulu vostru, joru nainteá lui Ddieu si a ómeniloru, ca acesti doi ani amu servitu patriei mele cu devotamentu nemarginitu. (Aplaudári prelungite.)

Acésta este discursulu betránulu si de insolentii monarchisti multu necajtulu Thiers; lu reproduserámu precum amu disu, numai in linialmentele sele principali, caci in intregulu seu alu reproduce, nu ni permite angustulu spaciú. —

Dupa Thiers, unu d. monarchistu, Ernoul se silí a demonstrá onorabilitatea si patriotismulu monarchistiloru; dara ie desiertu, caci Thiers prin discursulu seu a asecuratu unu efectu, de tota publicistic'a européna lu analisá si comentá, si propunerea amintita mai susu, a ministereii Dufaure, precum spuserámu in arulu trecutu, s'a primitu. — „Albin'a“.*)

*) In nufu din nrii trecuti, culegandu-se din „Lumin'a“ unu raportu dupa „Albin'a“ in privint'a despartirii fonduriloru biser. s'a comisu erórea de in locu de „Albin'a“ s'a pusu „Lumin'a“, ceea ce rectificámú cu ocaziunea acésta; la alta reflexiune a „Albin'e“ totu in privint'a fonduriloru resp. la o notiia de ale nostre n'avemu de indreptatu nimic'a. R.

Nr. 189/1872.

Edictu.

Marin'a nascuta Dimitrie Fracea din Telisc'a scaon. Selistei, carea cu necredintia au parasitu pre barbatulu ei Simionu Bratu totu din Telisc'a se provóca prin acésta, ca in terminu de unu anu si anu-mitu pana in 1 Decembre 1873, sa se presenteze inaintea forulu matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, procesulu divortiale asupra ei pornitu, se va otari si in absent'ia ei.

Sabiu 25 Noembre 1872.

Forulu matrimoniale gr. res. alu (2—3) tract. protop. alu Sabiului. I.